

De Bibliografie van Groningen

Tonnis Musschenga t.e.musschenga@ub.rug.nl

Gravure van Nico Bulder uit:
Zun, wiend en wolken : gedichtenbundel / van Jan Boer. - Groningen : Niemeijer, 1959. - 54 p. : facs., portr. ; 26 cm Opl.: 600 ex.

Wat is de Bibliografie van Groningen?

Een bibliografie is een beschrijvende lijst van boeken en/of tijdschriftartikelen op een bepaald gebied. Men onderscheidt o.a. internationale, nationale, regionale, lokale en persoonsbibliografie. In een bibliografie is systematisch al het materiaal verzameld dat ooit over een bepaald (vak)gebied verschenen is. Voorbeeld van een nationale bibliografie is de 'Brinkman?': voluit Brinkman's cumulatieve catalogus van boeken. Hierin worden alle in Nederland verschenen publicaties opgenomen.

De Bibliografie van Groningen is een regionale bibliografie. Hierin is gepoogd een zo volledig mogelijk beeld te geven van de publicaties, systematisch gerangschikt, over deze provincie. Het criterium is in dit geval de inhoud die over Groningen, stad en land, dient te gaan. Onder dit criterium vallen ook boeken en artikelen van Groningers; een Groninger kan dan iemand zijn die er geboren is, er gewerkt of gewoond heeft en waarbij het Groninger zijn bekend wordt verondersteld. Dat betekent dat publicaties buiten Groningen verschenen over Groningen wel worden opgenomen, maar materiaal in Groningen uitgegeven over niet Groningse zaken niet. Een bibliografie van in Groningen uitgegeven boeken en tijdschriften zal er dus heel anders uitzien.

Waar werd de Bibliografie gepubliceerd?

Het jaarlijks opsommen van titels van boeken en tijdschriftartikelen die over de stad en de provincie Groningen zijn verschenen, begon in 1950. Daarvoor moest ieder zelf zijn of haar literatuur bij elkaar zoeken. Wel waren er voor 1950 al enkele plekken waar men zijn toevlucht kon nemen, en waren er enkele bibliografie van plaatsbeschrijvingen. Zie voor deze werken de literatuurlijst bij dit artikel.

Het begin

De heer L.J. Noordhoff start in de Groningsche volksalmanak van 1950 een rubriek 'Bibliografie betreffende de geschiedenis en taalkunde van de provincie Groningen van het jaar 1949'. Hij somt in dat jaar 64 titels op, verdeeld over de volgende rubrieken.

- I. De provincie in het algemeen, onderverdeeld in:
  - a: algemene, politieke en staatkundige geschiedenis
  - b: godsdienst- en kerkgeschiedenis
  - c: opvoeding en onderwijs
  - d: rechtsgeschiedenis
  - e: landbouw en veeteelt
  - f: economische en sociale aardrijkskunde
  - g: toponymie
  - h: kunstgeschiedenis

- i: taal, letterkunde en volksleven
  - j: geslachts- en wapenkunde
  - k: biografie
- II. De stad Groningen
  - III. Kwartieren en landschappen
  - IV. Plaatsen (behalve de stad G.), kloosters, borgen, zijlvestenijen enz.

Tot 1962 gaat hij daar mee door. Zijn werk wordt in 1963 overgenomen door de heer W.K. van der Veen, die dat tot 1979 blijft doen. Het aantal titels bedraagt in deze periode ca. 200 ? 250 per jaar. In de almanak van 1980-1981 neemt mevrouw E. van Dijk de Groningse bibliografie van Van der Veen over. De rubrieken in haar tijd zien er als volgt uit:

- I. Geschiedbronnen en geschiedvorsing
  - A: bewaarplaatsen, organisaties
  - B: hulpwetenschappen
- II. Geschiedenis algemeen en politieke geschiedenis
  - A: de provincie in haar geheel
  - B: onderdelen van de provincie en plaatsen
- III. Waterstaatsgeschiedenis
- IV. Maritieme en militaire geschiedenis
- V. Economische en sociale geschiedenis
- VI. Rechtsgeschiedenis
- VII. Kerkgeschiedenis
- VIII. Cultuurgeschiedenis

In de volksalmanak van 1984-1985 verzorgt zij de laatste bibliografie over 1982 in deze vorm. De redactie voegt er aan het eind in een noot aan toe, dat dit de laatste bibliografie zal zijn in deze almanak. Wel wordt de hoop uitgesproken dat er binnen afzienbare tijd en door de gezamenlijke bibliotheken in Groningen jaarlijks een Groningana-bibliografie zal kunnen worden verzorgd.

Deze hoop wordt gelukkig vervuld. In 1986 is het zo ver. De Bibliografie van Groningen 1983 verschijnt dan voor het eerst als zelfstandige uitgave en omvat nu in principe alle aspecten van de provincie Groningen en niet meer zoals vroeger enkele deelgebieden. Nu wordt ook aandacht besteed aan gebieden die later vaak moeilijk terug te vinden zijn, zoals bijvoorbeeld publicaties over politiek en bestuur.

In de inleiding van de eerste uitgave wordt ingegaan op wat wel en wat niet in de bibliografie wordt opgenomen, hoe de beschrijvingen worden samengesteld, hoe de registers werken en andere wetenswaardigheden. De namen van hen die in de werkgroep en de stuurgroep zitten worden genoemd. Dit zijn met elkaar 23 personen, van wie zeven de stuurgroep vormen.

In het woord vooraf wordt kort op de geschiedenis ingegaan en daar worden ook de instellingen van het Samenwerkingverband Bibliografie van Groningen genoemd: Rijksarchief, Gemeentearchief, Provinciale Bibliotheek, Universiteitsbibliotheek, Vakgroep Regionaal Historische Studies, Openbare Bibliotheek Groningen en de Provinciale Bibliotheekcentrale Groningen. Dan volgt de inhoudsopgave waaruit we kunnen opmaken dat er nu heel wat meer rubrieken dan geschiedenis en taalkunde aan de orde komen.

Alle Groningana van dat eerste jaar 1983 (524 titels) worden nu ondergebracht in 16 hoofdrubrieken, die het hele spectrum van wat er over Groningen te weten valt, omvatten. Een auteurs- en trefwoordenregister maken het geheel compleet en makkelijk toegankelijk. Ook worden alle tijdschrifttitels genoemd, die jaarlijks worden doorzocht op Groningana-onderwerpen.

Dan volgt de eerste titel, die wij u niet willen onthouden: 001 Gerard Heymans: objectiviteit in filosofie en psychologie / door D. Draaisma ? et al. ? Weesp : Wereldvenster, 1983. ? 155 p. : ill., ingedeeld in de rubriek Wijsbegeerte. De jaargang 1987 bevat het eerste cumulatief trefwoordenregister, 1992 het tweede en 1997 het derde en laatste. Het aantal titels in dit laatste boekdeel 1997 is dan al gegroeid tot 1000.

De Bibliografie van Groningen digitaal

Vanaf 1998 gaat de Bibliografie nu digitaal en kan iedere geïnteresseerde via de Online PublieksCatalogus (OPC) van de Universiteitsbibliotheek - www.bibliografiegroningen.nl - zijn of haar Groninger titels te voorschijn toveren. De droom van iedere bibliograaf is nu vervuld. Van een gekozen auteur kunnen in een mum van tijd alle titels in chronologische volgorde worden getoond, van een gekozen trefwoord idem dito. Van een gezocht

tijdschrift kunnen alle bijdragen worden opgevraagd. Links maken andere interessante overzichten mogelijk. Tot slot komt nu ook een nieuwe mogelijkheid om de hoek kijken, die bijdraagt aan grotere volledigheid van deze digitale bibliografie: gebruikers kunnen op- en aanmerkingen plaatsen, nog niet gevonden titels aanreiken en fouten in het bestand aankaarten. Kortom: de Bibliografie van Groningen is volwassen geworden en past bij deze tijd.

Met dank aan Alex Klugkist, Tieske Lekkerkerker en Jona van Keulen.

Link:

De Bibliografie van Groningen is te vinden op www.bibliografiegroningen.nl; op de startpagina van deze site staat een interessant voorwoord.

Literatuur:

- *Lokale bibliografie* ~~≡~~: *een plaatsbepaling* / J. Kingma . - In: *Open* 26, 1994, 10 p. 324-326;
- *Lijst van door Groningers geschreven werken vanaf de Middeleeuwen tot heden ten dage* : geschiedenis, folklore, rechtsgeleerdheid, taalkunde ... in de Groninger volkstaal, in het Nederlands en in vreemde talen / [door] J.H. Riddering en G.G. Wolthuis, voorw. van K. ter Laan. - Groningen [ca. 1941]. - 95 p.
- *Repertorium der verhandelingen en bijdragen betreffende de geschiedenis des vaderlands*, in tijdschriften en mengelwerken tot op ... verschenen / in opdracht van de Commissie voor Geschied- en Oudheidkunde van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden bew. door Louis D. Petit. - Leiden 1907-1953. 5 dl. Hierin vormt Groningen als gewest een aparte rubriek. Vanaf 1940 verscheen er jaarlijks een afzonderlijk deel en sinds de jaren negentig is dit repertorium ook in digitale vorm verschenen;
- *Bibliographie van Noord-Nederlandsche plaatsbeschrijvingen tot het einde der 18e eeuw* / door Wouter Nijhoff 1894, 2e druk in 1953;
- *Algemeene aardrijkskundige bibliographie van Nederland* / R. van der Meulen 1888-1889;
- *Topographische lijst der plaatsbeschrijvingen van het Koninkrijk der Nederlanden* / door J.T. Bodel Nijenhuis 1862-1868.

 Begin pagina

[index](#) Pictogram 2